

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky

**Vzdelávací program pre žiakov
s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa**

podľa ktorého sa vzdelávajú v úvodných ročníkoch v základnej škole

SCHVÁLILO

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky dňa 15. 04. 2024 pod
čísлом 2024/8141:3-C2141 s účinnosťou od 1. septembra 2024.

Základná škola, ktorá vzdeláva žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, v úvodnom ročníku vytvára podmienky na ich výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.

Pri vzdelávaní žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (ďalej len „NKS“) je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu.

Výchova a vzdelávanie žiakov s NKS úvodnom ročníku **smeruje k optimálnemu dosahovaniu vzdelávacích štandardov stanovených na konci prvého ročníka základnej školy**, ako sú uvedené v rámci *Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie* (ďalej len „ŠVP“). Vzdelávacie štandardy ŠVP sú na primárnom stupni vzdelávania koncipované tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom s NKS len hotové poznatky, ale aby im vytváral **primerané podmienky na aktívnu a tvorivú činnosť**, pri ktorej žiaci nadobúdajú potrebné vedomosti, spôsobilosti, zručnosti a postoje.

Ciele jednotlivých vyučovacích predmetov sú v ŠVP konkretizované vo výkonových štandardoch, ktoré predstavujú ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky učiteľ v úvodnom ročníku prispôbuje aktuálnej úrovni poznania žiakov s NKS v triede, bližšie ich špecifikuje, konkretizuje a rozvíja v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov. Podľa výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov v triede učiteľ spolupracuje so školským logopédom, školským špeciálnym pedagógom alebo školským podporným tímom, prípadne so zariadením poradenstva a prevencie.

Pre žiakov s NKS je do rámcového učebného plánu začlenená aj vzdelávacia oblasť **Špeciálnopedagogická podpora**. V rámci vzdelávacej oblasti špeciálnopedagogická podpora sa vyučuje špecifický vyučovací predmet individuálna logopedická intervencia (ďalej ako ILI) zameraný na predchádzanie, zmiernenie alebo odstraňovanie nepriaznivých dôsledkov narušenej komunikačnej schopnosti.

Obsah vzdelávania špecifického vyučovacieho predmetu je rámcový, k vymedzenému obsahu vzdelávania sa pristupuje ako k otvorenému systému, čo znamená, že jednotlivé celky je možné aktuálne dopĺňať či redukovať. Osnovné heslá plnia funkciu námetov na jednotlivé vyučovacie hodiny – učiteľ si zvolí také, ktoré podľa jeho názoru sú potrebné pre žiakov z aspektu ich praktického významu pre reedukáciu.

Prístupom k žiakom, voľbou aktivizujúcich organizačných foriem práce, stimulovaním myšlienkovvej, motorickej, jazykovej a rečovej činnosti žiakov pomocou podnetne sformulovaných úloh, uplatňovaním individuálneho prístupu (napr. ukladaním úloh rôzneho stupňa náročnosti jednotlivcom alebo skupinám žiakov podľa ich úrovne) vyučujúci prispieva k tomu, aby žiaci mali po kladne hodnotených výkonoch pocit spokojnosti a úspechu.

Cieľom je eliminovať NKS a rozvíjať komunikačné schopnosti žiakov, ale aj prebudiť ich záujem o školskú prácu striedaním metodických postupov, obmieňaním a dopĺňaním nových metód práce. Do výučby je vhodné zapájať všetky zmysly, čiže ide o multisenzorické vyučovanie, k čomu môžu prispieť aj používanie špeciálnych učebných a kompenzačných pomôcok i iných pomôcok zhotovených učiteľom, ktorými je vybavená špeciálna učebňa.

Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah (obsahový štandard ŠVP) pre úvodný ročník v rámci školského vzdelávacieho programu. Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku si škola prispôsobuje podľa potrieb žiakov a podmienok školy s využitím voliteľných (disponibilných) hodín.

Voliteľné (disponibilné) hodiny učiteľ môže využiť na posilnenie vyučovacích predmetov úvodného ročníka v rámci určeného rámcového učebného plánu pre úvodný ročník a tiež ďalších vyučovacích predmetov, ktoré sú v rámcovom učebnom pláne 1. ročníka základnej školy. Na základe vyjadrenia učiteľa, školského špeciálneho pedagóga alebo odborného zamestnanca školy môžu mať žiaci s NKS v rámci voliteľných hodín zaradené intervencie, ktoré sa zameriavajú na rôzne oblasti a potreby žiakov s NKS. Pedagogické intervencie poskytované učiteľom pomáhajú pri rozvíjaní konkrétnych spôsobilostí vo výchove a vzdelávaní žiakov. Špeciálnopedagogické intervencie, ktoré odporučí a poskytuje školský špeciálny pedagóg alebo odborný zamestnanec školy sa zameriavajú na podporu rozvoja žiaka. Logopedické intervencie, ktoré odporučí a poskytuje školský logopéd, sú zamerané na diagnostiku a terapiu narušenej komunikačnej schopnosti.

Intervencie v úvodnom ročníku základnej školy môžu byť realizované prostredníctvom konkrétnych činností a aktivít zameraných na jednu alebo viacero oblastí súčasne. Obsah intervencií môže zahŕňať individuálnu alebo skupinovú prácu so žiakmi, využívanie špeciálnych techník, metód, stratégií, sprostredkovanie informácií a poradenstva, spoluprácu s rodinami a ďalšie prispôbenia, prípadne aj poskytovanie podporných opatrení v zmysle zákona¹. Intervencie sa zameriavajú nielen na rozvoj akademických zručností, ale aj na sociálne a emocionálne aspekty, komunikačné schopnosti žiakov s NKS, zvládanie ťažkostí a podporu v inkluzívnom prostredí.

Pri **hodnotení** učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický stav žiaka, druh a rozsah zdravotného znevýhodnenia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete. Spoločne so žiakmi sa hodnotia realizované činnosti a žiak je vedený aj k sebahodnoteniu vo vzťahu k tomu, čo vie, dokáže, alebo čo by mohol dokázať. Špecifické vyučovacie predmety sa neklasifikujú, na vysvedčení sa uvedie „absolvoval“.

Pedagogickí a odborní zamestnanci môžu vo výchove a vzdelávaní žiakov s NKS využívať **sprievodné materiály**, ktoré boli vydané za účelom realizácie podporných opatrení v školách (NIVaM, 2023):

- Sprievodný materiál k podpornému opatreniu *Zabezpečenie činností na rozvoj pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy (Intervencie)*²
- Sprievodný materiál k podpornému opatreniu *Činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti*³

¹ § 145a, § 145b zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“)

² [27424.pdf \(minedu.sk\)](#)

³ [27266.pdf \(minedu.sk\)](#)

Rámcový učebný plán pre úvodný ročník pre žiakov
s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Úvodný ročník
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	4
	prvý cudzí jazyk	
Matematika a práca s informáciami	matematika	4
	informatika	
Človek a príroda	prvouka	
	prírodoveda	
	fyzika	
	chémia	
	biológia	
Človek a spoločnosť	vlastiveda	
	dejepis	
	geografia	
	občianska náuka	
Človek a hodnoty	etická výchova/náboženská výchova/náboženstvo	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	
	Technika	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1
	výtvarná výchova	2
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2
Špeciálnopedagogická podpora	individuálna logopedická intervencia	4
Základ		17
Voliteľné (disponibilné) hodiny		3
Spolu		20

Rámcový učebný plán pre úvodný ročník pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa v národnostných školách a triedach

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Úvodný ročník
Jazyk a komunikácia	jazyk národnostnej menšiny a literatúra ^{a)} /slovenský jazyk a literatúra ^{b)}	4
	slovenský jazyk a literatúra/ slovenský jazyk a slovenská literatúra	
	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	
	prvý cudzí jazyk	
Matematika a práca s informáciami	matematika	4
	informatika	
Človek a príroda	prvouka	
	prírodoveda	
	fyzika	
	chémia	
	biológia	
Človek a spoločnosť	vlastiveda	
	dejepis	
	geografia	
	občianska náuka	
Človek a hodnoty	etická výchova/náboženská výchova/náboženstvo	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	
	technika	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1
	výtvarná výchova	2
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2
Špeciálnopedagogická podpora	individuálna logopedická intervencia	4
Základ		17
Voliteľné (disponibilné) hodiny		3
Spolu		20

Poznámky

- V národnostných školách a triedach, v ktorých vyučovacím jazykom je jazyk národnostnej menšiny, sa vyučuje vyučovací predmet **jazyk národnostnej menšiny a literatúra**.
- V národnostných školách a triedach, v ktorých vyučovacím jazykom nie je jazyk národnostnej menšiny, sa vyučuje vyučovací predmet **slovenský jazyk a literatúra**.
- V národnostných školách a triedach, v ktorých vyučovacím jazykom je jazyk národnostnej menšiny, sa obsah predmetu ILI prispôbuje pravidlám príslušného jazyka národnostnej menšiny.

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete slovenský jazyk a literatúra sa upriamuje na zvládnutie čítania a písania v 1. ročníku ZŠ. Systematicky sa podporuje rozvíjanie všetkých komunikačných zručností. Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- Rozprávanie: Základnou požiadavkou je hovorenie, ktorým si žiaci rozširujú aktívnu slovnú zásobu, primerane používajú komunikačné konvencie, zdokonaľujú svoj ústny prejav rozprávaním svojich zážitkov a krátkych príbehov. Okrem obsahovej stránky ústnych prejavov sa dôraz kladie na správnu výslovnosť a gramatickú správnosť vyjadrovania sa.
- Počúvanie: Žiaci si uvedomujú, že počúvanie je neoddeliteľnou súčasťou vzájomnej komunikácie. Počúvajú svojho komunikačného partnera (žiaka, učiteľa, inú osobu) a získané informácie využívajú v následnej komunikácii.
- Predčitateľskú gramotnosť: Zručnosť čítať žiaci nadobúdajú postupne. Základnou požiadavkou je dosiahnutie záujmu o čítanie, porozumenie čítaným textom, fonologické uvedomovanie a identifikovanie písmen abecedy.
- Pisateľské zručnosti: základnou požiadavkou získania primeranej zručnosti sú rozvinuté grafomotorické zručnosti a komplexný prístup k žiakovi podporujúci ostatné dôležité pohybové spôsobilosti (hrubá motorika, jemná motorika, koordinácia oko-ruka a pod.) a poznanie tvarov tlačенých písmen.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- používanie verbálnej a neverbálnej komunikácie, chápanie komunikačného zámeru a výmen v komunikácii;
- počúvanie s porozumením a porozumenie hovorenej reči z rôznych zdrojov;
- rozširovanie pasívnej a aktívnej slovnej zásoby, pomenovanie a kategorizovanie pojmov;
- uplatňovanie základných pravidiel spoločenského styku (pozdrav, predstavenie sa, požiadanie, prosba, poďakovanie, a pod.);
- poznávanie a diferenciaciu foném – akustická analýza a syntéza slabík a slov (fonologické uvedomovanie);
- poznávanie a rozlišovanie rodu a čísla podstatných mien ako názvov predmetov a javov zo známeho prostredia (skutočných i zobrazených);
- používanie rodu a čísla prídavných mien ako vlastností predmetov a javov (opačný význam, podobný význam);
- pomenovanie prebiehajúcich činností, rozlišovanie času a záporu sloviess;
- použitie zámen namiesto podstatných a prídavných mien;
- rozlišovanie zmeny významu slov s predponami na-, vy-, pod-, roz-, s-, ne-, z-;
- tvorenie viet podľa situácie, podľa obrázkov;
- odpovedanie na jednoduché otázky;
- formulovanie otázok;
- dopĺňovanie neúplných viet;

- určovanie smeru a polohy predmetov (hore, dolu, vedľa, pri, nad, pod, vpredu a vzadu, jedna strana a druhá strana, vpravo a vľavo) v knihe, na obrázku, pracovnom liste;
- opisovanie známych predmetov a javov (napr. hádanky);
- používanie spisovnej podoby vyučovacieho jazyka;
- vyjadrovanie svojich názorov a myšlienok, rozprávanie o pocitoch, zážitkoch;
- reprodukovanie textu, krátkeho príbehu (s využitím viacerých metód, napr. pomocou názorného modelovania);
- udržiavanie dialógu so spolužiakmi a s dospelými;
- orientovanie sa v čase, časovo-kausálnych vzťahoch;
- objavovanie funkčnosti vecí a postupov riešenia problému;
- uplatňovanie kritického myslenia, vyjadrovanie názorov, postojov a vlastného hodnotiaceho úsudku;
- uplatňovanie správnych pracovných návykov, vzpriameného sedenia, správneho úchopu a primeraného prítlaku ceruzky na papier pri grafomotorických činnostiach;
- vyhľadávanie, diferenciaciu a napodobňovanie tvarov;
- počúvanie, poznávanie, zapamätávanie a prednes riekaniek, vyčítaniek, uspávaniek v spojení s pohybovou aktivitou a rytmom;
- vytváranie vlastných hier, rýmov a hádaniek;
- počúvanie rozprávok, rozhovor o počúvanom texte, odhadovanie významu slova na základe vetného kontextu;
- poznávanie ilustrácií a rozprávanie deja podľa ilustrácií (s pomocou stratégií na rozvoj naratív);
- dramatizáciu jednoduchých príbehov s využitím rekvizít, bábok a hračiek;
- spájanie významov textov so skúsenosťami, zážitkami a názormi žiaka;
- aplikovanie informácií z textu v reálnom živote, v určitej situácii známej žiakovi;
- uvádzanie príkladov zo života podobné tým, ktoré sú súčasťou obsahu textu;
- získavanie informácií z detských kníh, časopisov, encyklopédií, médií a s využívaním IKT.

Prevládajúcou činnosťou na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry v úvodnom ročníku sú námetové, didaktické a pohybové hry. Obsah vyučovania sa realizuje v prirodzených i navodených situáciách s komentovaním javov a činností, ktoré realizuje učiteľ. Učiteľ cielene motivuje žiakov ku monitorovaniu ich porozumenia a pochopenia počúvanému textu, a k vyjadrovaniu vlastných úsudkov o prečítanom.

JAZYK NÁRODNOSTNEJ MENŠINY A LITERATÚRA

V národnostných školách a triedach sa vyučuje vyučovací predmet jazyk národnostnej menšiny a literatúra. Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete jazyk národnostnej menšiny a literatúra sa upriamuje na zvládnutie čítania a písania v 1. ročníku základnej školy. Systematicky sa podporuje rozvíjanie všetkých komunikačných zručností. Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- Rozprávanie: Základnou požiadavkou je hovorenie, ktorým si žiaci rozširujú aktívnu slovnú zásobu, primerane používajú komunikačné konvencie, zdokonaľujú svoj ústny prejav rozprávaním svojich zážitkov a krátkych príbehov. Okrem obsahovej stránky ústnych prejavov sa dôraz kladie na správnu výslovnosť a gramatickú správnosť vyjadrovania sa.
- Počúvanie: Žiaci si uvedomujú, že počúvanie je neoddeliteľnou súčasťou vzájomnej komunikácie. Počúvajú svojho komunikačného partnera (žiaka, učiteľa, inú osobu) a získané informácie využívajú v následnej komunikácii.
- Predčitateľskú gramotnosť: Zručnosť čítať žiaci nadobúdajú postupne. Základnou požiadavkou je dosiahnutie záujmu o čítanie, porozumenie čítaným textom, fonologické uvedomovanie a identifikovanie písmen abecedy.
- Pisateľské zručnosti: základnou požiadavkou získania primeranej zručnosti sú rozvinuté grafomotorické zručnosti a komplexný prístup k žiakovi podporujúci ostatné dôležité pohybové spôsobilosti (hrubá motorika, jemná motorika, koordinácia oko-ruka a pod.) a poznanie tvarov tlačенých písmen.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- používanie verbálnej a neverbálnej komunikácie, chápanie komunikačného zámeru a výmen v komunikácii;
- počúvanie s porozumením a porozumenie hovorenej reči z rôznych zdrojov;
- rozširovanie pasívnej a aktívnej slovnej zásoby, pomenovanie a kategorizovanie pojmov;
- uplatňovanie základných pravidiel spoločenského styku (pozdrav, predstavenie sa, požiadanie, prosba, poďakovanie a pod.);
- poznávanie a diferenciaciu foném – akustická analýza a syntéza slabík a slov (fonologické uvedomovanie);
- poznávanie a rozlišovanie čísla, prípadne rodu podstatných mien ako názvov predmetov a javov zo známeho prostredia (skutočných i zobrazených);
- používanie čísla, prípadne rodu prídavných mien ako vlastností predmetov a javov (opačný význam, podobný význam);
- pomenovanie prebiehajúcich činností, rozlišovanie času a záporu sloviess;
- použitie zámen namiesto podstatných a prídavných mien;
- tvorenie viet podľa situácie, podľa obrázkov;
- odpovedanie na jednoduché otázky;
- formulovanie otázok;
- dopĺňovanie neúplných viet;
- určovanie smeru a polohy predmetov (hore, dolu, vedľa, pri, nad, pod, vpredu a vzadu, jedna strana a druhá strana, vpravo a vľavo) v knihe, na obrázku, v pracovnom liste;

- opisovanie známych predmetov a javov (napr. hádanky);
- používanie spisovnej podoby vyučovacieho jazyka;
- vyjadrovanie svojich názorov a myšlienok, rozprávanie o pocitoch, zážitkoch;
- reprodukovanie textu, krátkeho príbehu (s využitím viacerých metód, napr. pomocou názorného modelovania);
- udržiavanie dialógu so spolužiakmi a s dospelými;
- orientovanie sa v čase, časovo-kausálnych vzťahoch;
- objavovanie funkčnosti vecí a postupov riešenia problému;
- uplatňovanie kritického myslenia, vyjadrovanie názorov, postojov a vlastného hodnotiaceho úsudku;
- uplatňovanie správnych pracovných návykov, vzpriameného sedenia, správneho úchopu a primeraného prítlaku ceruzky na papier pri grafomotorických činnostiach;
- vyhľadávanie, diferenciacia a napodobňovanie tvarov;
- počúvanie, poznávanie, zapamätávanie a prednes riekaniek, vyčítaniek, uspávaniek v spojení s pohybovou aktivitou a rytmom;
- vytváranie vlastných hier, rýmov a hádaniek;
- počúvanie rozprávok, rozhovor o počúvanom texte, odhadovanie významu slova na základe vetného kontextu;
- poznávanie ilustrácií a rozprávanie deja podľa ilustrácií (s pomocou stratégií na rozvoj naratív);
- dramatizácia jednoduchých príbehov s využitím rekvizít, bábok a hračiek;
- spájanie významov textov so skúsenosťami, zážitkami a názormi žiaka;
- aplikovanie informácií z textu v reálnom živote, v určitej situácii známej žiakovi;
- uvádzanie príkladov zo života podobné tým, ktoré sú súčasťou obsahu textu;
- získavanie informácií z detských kníh, časopisov, encyklopédií, médií aj s využívaním IKT.

Prevládajúcou činnosťou na vyučovaní jazyka národnostnej menšiny a literatúry v úvodnom ročníku sú námetové, didaktické a pohybové hry. Obsah vyučovania sa realizuje v prirodzených i navodených situáciách s komentovaním javov a činností, ktoré realizuje učiteľ. Učiteľ cielene motivuje žiakov ku monitorovaniu ich porozumenia a pochopenia počúvanému textu a k vyjadrovaniu vlastných úsudkov o prečítanom.

MATEMATIKA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete matematika na primárnom stupni vzdelávania predstavuje propedeutiku k matematickej gramotnosti a k rozvíjaniu kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácia (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov). Pozornosť sa sústreďuje na aktivizáciu žiakov, riešenie úloh s rôznorodým kontextom i divergentných úloh, aby žiaci tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, i rozvíjali schopnosti orientovať sa v rovine a priestore. Za optimálne sa považuje vychádzať z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov a z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Pozornosť sa sústreďuje na:

- Prírodné čísla 1 – 10
- Sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 10
- Geometriu a meranie
- Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

Rozvíjanie predčíselných predstáv:

- zoskupovanie pod hlavné pojmy, vytváranie analógií, rozpoznávanie a použitie pravidiel, rozpoznávanie súvislostí;
- triedenie, zaradenie, usporiadanie, porovnávanie, postreh, logika;
- porozumenie predčíselných pojmov – veľkosť, tvar, dĺžka, počet;
- porozumenie číslam ako referentom miery vecí v skutočnom svete;
- orientovanie sa v priestore a v rovine, používanie pojmov označujúcich polohu predmetov (hore, dolu, v strede), vzájomnú polohu (pod, nad, vedľa, pred, za, medzi, vpravo, vľavo);
- rozlišovanie tvarov (kruh, štvorec, trojuholník, obdĺžnik);
- porovnávanie skupiny predmetov podľa počtu;
- určenie počtu predmetov slovné 1 – 10 (s názorným použitím bodiek, krúžkov, oblúkov, kartičiek a pod.);
- porovnávanie skupín predmetov odhadom a podľa počtu;
- porovnávanie veľkosti predmetov (veľký-malý, vysoký-nízky, dlhý-krátky, široký-úžky, hrubý-tenký, ťažký-ľahký, tučný-chudý), rozlišovanie zmeny veľkosti (zväčšenie, zmenšenie), poznávanie a porovnávanie množstva a počtu predmetov (veľa-málo, všetko-nič, viac-menej, rovnako, pribúdanie-ubúdanie);
- triedenie predmetov podľa určeného kritéria alebo vlastnosti (farba, tvar, veľkosť, materiál a pod.);
- klasifikácia podobnosti a rozdielov medzi predmetmi, javmi a osobami a pod.;
- orientovanie sa v čase na základe konkrétnych udalostí a činností (teraz, včera, dnes, zajtra, hneď, potom, časti dňa, dni v týždni, mesiace v roku, ročné obdobia);
- usporiadanie podľa veľkosti od najväčšieho po najmenšie a naopak, od najkratšieho po najdlhšie, podľa postupnosti vykonávania činností v rámci inštrukcií, podľa daných kritérií;
- používanie prívlastkov vo vzťahu k predmetom a telesám (guľatý, špicatý, hranatý a i.);

- riešenie kontextových úloh zo života, kde sa pridáva, odoberá, rozdeľuje, spája s reálnymi objektami;
- tvorenie predpokladov a ich overovanie.

Rozvíjanie číselných predstáv:

- porozumenie stálosti množstva;
- porozumenie pojmu číslo, zápis čísla, množstvo, rad čísel, číselná os, párne a nepárne čísla, porovnávanie, zmena množstva (v číselnom obore do 10);
- porovnávanie množstva vyjadreného číslami;
- rozklad čísla na menšie čísla;
- určovanie poradia predmetov od prvého po desiaty;
- určovanie počtu predmetov číslom 1 – 10.

Rozvíjanie myslenia žiakov úvodného ročníka sa uskutočňuje od konkrétneho (manipulácia s predmetmi), cez názorno-obrazné k pojmovému. Pre pochopenie a utváranie pojmov je potrebné zapojenie všetkých zmyslov. Žiaci úvodného ročníka si na vyučovaní matematiky osvoja elementárne kvantitatívne vzťahy využiteľné v širšom rozsahu logického myslenia. Plnenie daných cieľov a obsahu predmetu matematika predpokladá, že učiteľ bude sprístupňovať žiakom nové poznatky hravou formou, primeranou ich veku. Je potrebné používať názorné pomôcky, umožniť žiakom manipulovať s nimi a viesť ich ku komentovaniu vlastných činností. Proces získavania nových matematických vedomostí u žiakov učiteľ realizuje s prevahou pozorovania a experimentovania v ich prirodzenom prostredí. Učiteľ formuluje otázky a rozvíja u žiakov schopnosť správne klásť otázky, tvoriť predpoklady i korektne formulovať závery. Činnosti sa realizujú zaujímavo, aby vzbudzovali u žiakov zvedavosť a záujem o riešenie úloh, čo podporuje utváranie pozitívneho vzťahu k matematike vnímajúc ju ako nástroj na riešenie problémových úloh každodenného života.

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Obsah vzdelávania v predmete hudobná výchova vychádza zo znejúcej hudby ako prostriedku rozvoja elementárnych hudobných schopností a zručností žiakov, vytvárajúceho pozitívny vzťah k hudbe a ich ďalšiemu hudobnému vzdelávaniu v budúcnosti. Vychádza z koncepcie komplexnej múzickej výchovy založenej na integratívnom prístupe k hudbe vo všetkých jej podobách a hudobno-výchovných činnostiach. Žiaci sa zmocňujú hudby prostredníctvom hry, jednoduchého tvorivého experimentovania a objavovania hudby v sebe i mimo seba. Každý žiak je vnímaný ako jedinečná osobnosť s väčšou či menšou mierou hudobnosti, ktorá má právo byť rozvíjaná po hudobnej stránke. Z hľadiska činnostnej dominancie ide o:

- hlasové činnosti
- inštrumentálne činnosti
- percepčné činnosti (počúvanie hudby)
- hudobno-pohybové činnosti
- hudobno-dramatické činnosti

Jednotlivé hudobno-výchovné činnosti nepôsobia izolovane, vzájomne sa prelínajú, integrujú a obohacujú. V úvodnom ročníku sa zameriavajú na:

- vnímanie a identifikáciu hudobných a nehudobných zvukov: tóny ich vlastnosti (výška, sila, farba, dĺžka) zvuky zvierat, zvuky z bezprostredného okolia (búchanie, štrnganie, šuchot, pískanie a pod.), odkiaľ prichádzajú zvuky a tóny a pod.;
- spev rôznorodých piesní (ľudové, autorské, populárne), spev a rytmickú deklamáciu riekaniek rôzneho druhu, spievanie hlasových modelov, spevácku imitáciu zvukov okolitého sveta;
- počúvanie piesní a inštrumentálnych skladbičiek, reprodukováných alebo interpretovaných učiteľom, počúvanie vlastného hudobného prejavu žiaka resp. hudobného prejavu triedy;
- porovnávanie charakteru piesní a inštrumentálnych skladieb (veselá, smutná, uspávanka, pochod, slávnostná), objavovanie vyjadrovacích prostriedkov hudby (tempo, rytmus, dynamika), rozoznávanie hudobných nástrojov v počúvanej skladbe;
- melodizovanie a rytmizovanie reči, deklamácia riekaniek s rytmickým a pohybovým sprievodom, hra na tele, hra na elementárnych hudobných nástrojoch;
- uplatňovanie vhodného tanečného pohybu, tanečných prvkov v hudobno-pohybových hrách a ľudových hrách so spevom;
- hudobno-dramatické stvárňovanie riekaniek, piesní, príbehov hlasom, rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku.

Vzťah k hudbe a hudobným činnostiam v rôznej podobe sa vytvára a upevňuje už od útleho veku a je podmienený kvalitou zvolených hudobných podnetov a voľbou správneho pedagogického prístupu k objavovaniu zákonitostí jej vzniku žiakom. Hudobná výchova má činnostný charakter, učiteľ postupným, primeraným a názorným spôsobom odhaľuje zákonitosti hudobnej tvorby (spev, hra), stvárňovania aj vyjadrovania hudby (pohybom, slovom a dramaticky), ale aj prijímania v podobe počúvania hudby. Volí vhodné motivujúce metódy v podobe hudobnej hry a hry s hudbou, experimentovania, improvizácie, kvalitné hudobné obsahy (piesne, skladby, hry), ktoré sú zdrojom estetických zážitkov a prostriedkom rozvoja komunikačných zručností.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete výtvarná výchova na primárnom stupni vzdelávania predstavuje priestor pre porozumenie významu kultúry a umenia v živote človeka a spoločnosti. Žiakovi sú sprostredkované hodnoty umenia, kultúry a kultúrnej tradície a vyjadrovanie sa rôznymi umeleckými prostriedkami vizuálneho, dramatického, hudobného umenia, písaného a hovoreného slova. Primerane veku sa formujú samostatné a zodpovedné postoje žiakov k súčasnej kultúrnej ponuke. Prostredníctvom tematických celkov ŠVP vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra smeruje obsah vzdelávania v úvodnom ročníku k tvorivému využívaniu výtvarných vyjadrovacích prostriedkov a vnímaniu kultúrnej tradície a dedičstva svojho regiónu, národa, krajiny.

Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- vlastnú sebarealizáciu a získavanie osobných skúseností s vlastnou tvorbou (kreslenie, maľovanie, modelovanie)
- povedomie kultúrnej identity

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- experimentovanie s výtvarnými prostriedkami a technikami (maľovanie vodou a vodovými farbami na veľké plochy, podľa námetu i podľa vlastných predstáv, poznávanie a miešanie farieb);
- maľovanie základnými a zmiešanými farbami;
- kreslenie, dokresľovanie, obťahovanie, práca so šablónou (paličkou do sypkého materiálu, kriedou, pastelkami);
- modelovanie (z hlíny, moduritu, plastelíny, cesta, drôtu);
- konštruovanie (zo skladačiek, stavebníc, škatuliek, kartónu a i.), trhanie, skladanie, lepenie, strihanie (papiera, textilu a pod.) a činnosti s drobným materiálom (korálky, gombíky, prírodniny a i.);
- vytváranie figuratívnych zobrazení z geometrických tvarov, komponovanie figúry a stavby tela (človeka, zvieratka, rastliny) z geometrických tvarov;
- vytváranie farebných stôp, škvŕn, otláčkov, machúľ, fŕkania a liatia farieb a pod.;
- poznávanie a postupné porozumenie konkrétnym umeleckým dielam a regionálnym artefaktom;
- vytváranie objektov, koláží, asamblaží;
- výtvarné interpretovanie umeleckých diel a pod.

Vo vyučovacom predmete výtvarná výchova v úvodnom ročníku sú zaradené manuálne činnosti, práce s rôznym materiálom a osvojovanie si pracovných postupov. Žiaci získajú základy technickej zručnosti i estetického cítenia. Činnosti je potrebné vykonávať v súlade so zásadou postupnosti a individuálneho prístupu. Dôraz sa kladie na kontinuálne rozvíjanie vrodenej a prirodzenej predpokladov žiakov a pozitívnu stimuláciu sklonov k hravosti a spontánnosti. Výtvarné stvárňovanie skutočnosti vychádza z prirodzeného detského videnia a chápania sveta a spájajú sa v ňom praktické, poznávacie a estetické stránky. Žiaci sa učia citlivejšie vnímať svet okolo seba a aktívne ho hodnotiť, ilustrovať a dotvárať podľa vlastnej fantázie. Okrem realizácie konkrétnej úlohy a postupu, si žiaci osvojujú aj niekoľko pojmov súvisiacich s témou. Obsah sa prepája s inými vyučovacími predmetmi, napr. so slovenským jazykom a literatúrou, s hudobnou výchovou, prvoukou, s matematikou a hudobnou výchovou.

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete telesná a športová výchova predstavuje priestor na upevňovanie zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Prostredníctvom tematických celkov ŠVP vo vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb vyučovací predmet v úvodnom ročníku smeruje k elementárnym poznatkom a skúsenostiam v oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese výchovy a vzdelávania žiakov.

Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- zdravie a zdravý životný štýl
- telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť
- športové činnosti pohybového režimu

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- poznávanie zásad zdravého životného štýlu, významu pohybu pre zdravie človeka;
- uplatňovanie dodržiavania hygienických požiadaviek a bezpečnosti pri pohybovej aktivite;
- uvedomovania si správneho a chybného držanie tela v stoji, v sede;
- využívanie prostriedkov na rozvoj pohybových schopností,
- využívanie dychových cvičení a relaxácie;
- posilňovanie svalstva trupu a končatín (najmä klenby chodidiel).
- pohybovanie sa na nerovnom teréne a medzi prekážkami;
- koordinovanie pohybov pri odraze a doskoku, skoku z miesta, s rozbehom, pri skákaní cez švihadlo, preskakovaní primeraných prekážok;
- dosahovanie predmetov vo výške výskokom;
- lezenie, preliezanie, podliezanie, zliezanie, kĺzanie po šikmej ploche;
- kotúľanie lopty, hádzanie do diaľky, do výšky, na cieľ, driblovanie, chytanie kotúľanej, odrážanej a hádzanej lopty;
- poznávanie a pojmov označujúcich telovýchovné pokyny (pozor, pohov, rad, zástup, nástup, rozcvička a pod.);
- uplatňovanie pravidiel hier a súťaží;
- zdokonaľovanie rytmického pohybu, chôdze, poskokov a behu v sprievode hudby alebo rytmického nástroja;
- uplatňovanie prvkov sezónnych pohybových činností v hrách, v súťažiach.

Vyučovanie telesnej a športovej výchovy v úvodnom ročníku podporuje prirodzenú potrebu pohybu žiaka v danom veku. Vhodnou motiváciou je hudobný sprievod pohybových činností a napodobňujúce hry. Využíva sa predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré komplexnejšie prispievajú k rozvíjaniu hrubej i jemnej motoriky a formujú osobnosť žiaka. Telesná výchova je prostriedkom zvyšovania adaptačnej schopnosti žiaka, pohybovej výkonnosti, telesnej zdatnosti a odolnosti voči ochoreniu.

INDIVIDUÁLNA LOGOPEDICKÁ INTERVENCIA

Obsah vzdelávania v predmete individuálna logopedická intervencia je zameraný na rozvíjanie a podporu komunikačnej schopnosti žiaka ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a ako prediktora pre úspešné zvládnutie čítania a písania, porozumenia, kritického, matematického myslenia atď. v ďalších ročníkoch základnej školy.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v rámci vyučovacieho predmetu ILI sa realizuje podľa jednej alebo viacerých jazykových rovín a konkrétne narušených oblastí u každého žiaka s NKS individuálne, čím sa zabezpečí komplexné rozvíjanie komunikačnej schopnosti žiaka s NKS. Dôležitou súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti je rozvíjanie **artikulačnej obratnosti a výslovnosti; stimulovanie motoriky rečových orgánov** (napodobňovanie jednoduchých pohybov jazyka, pier, sánky, líc - izolovane aj v sekvenciách, aplikácia prvkov myofunkčnej terapie, orofaciálnej stimulácie, mimické cvičenia) a **dychové a hlasové cvičenia** (držanie tela, správne sedenie, správny postoj, hospodárenie s dychom, dýchanie pri rečovej produkcii).

Pozornosť sa sústreďuje na:

- rozvíjanie vnímania, poznávania, diferenciačných schopností;
- rozvíjanie pamäte (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť);
- rozvíjanie poznávacích procesov (zachovanie, priradovanie, zoradovanie, triedenie – kategorizácia);
- rozvíjanie priestorovej a časovej orientácie;
- nácvik pravo-ľavej orientácie (telesná schéma, rovinná a časová orientácia);
- rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforitmiky.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

rozvoj foneticko-fonologickej roviny jazyka

- diferencovanie dištinkívnych znakov jazyka podľa individuálnych schopností žiaka (tréning fonematického uvedomovania podľa Eľkonina, rozlišovanie dlhej a krátkej slabiky, tvrdej a mäkkej slabiky, znelej a neznelej spoluhlásky, sykaviek oboch radov, minimálne páry ai.);
- rytmizáciu (rytmizovanie vety, riekanky pomocou vytlieskavania, hrou na telo, dupaním, skákaním, používanie vyčítaniek v hrových aktivitách, ai.);
- uvedomovanie si a identifikácia rýmov
- rozdeľovanie slov na slabiky, skladanie slov zo slabík, určovanie poradia a pozície slabiky v slove, zamieňanie slabík v slovách s následkom zmeny významu slova slabičná analýza a syntéza slov;
- vyčleňovanie prvej a poslednej hlásky v slove, hláskovanie troj, štvor a viachlásokových slov, spájanie izolovaných hlások do slova, určovanie pozície hlásky v slove - hlásková analýza a syntéza slov;
- pridávanie, odoberanie hlások a ich zámena v slovách s následnou zmenou významu slova – vedomá manipulácia s fonémami;
- odlíšenie formy slova od jeho významu (dlhé slovo nemusí predstavovať dlhý alebo veľký predmet, naopak krátke slovo môže symbolizovať predmet väčších rozmerov);

rozvoj lexikálno-sémantickej roviny jazyka

- rozširovanie slovnej zásoby – aktívnej aj pasívnej slovnej zásoby a prepojenia ako spolu pojmy súvisia (význam nových pojmov a abstraktných pojmov sa vyvodzuje na základe kontextu, prečítaného textu, situácií a konania postáv v príbehu a pod.);
- porozumenie a osvojovanie si štruktúrovaného systému klasifikácie a kategorizácie pojmov - určovanie významovej podobnosti slov a ich kategorizácia;
- priradovanie slov (k nadradenému pojmu priradovanie konkrétnych slov, alebo obrázkov a pre skupinu slov priradovanie nadradeného pojmu, napr. ovocie = jablko, hruška, marhuľa ai., dopravné prostriedky = bicykel, vlak ai.);
- identifikovanie slov, ktoré nepatria medzi ostatné (napr. maliar, učiteľ, pero, lekár, murár);
- identifikovanie významovo príbuzných slov (k niekoľkým daným slovám utvoriť ďalšie, ktoré sa k nim hodí, napr. banán, pomaranč, jablko - citrón, alebo tvorba slov, napr. ryba – rybár, rybník, rybárske - tzv. slovné rodinky);
- chápanie a osvojovanie si synonym, homonym, antonym – používanie slov s rovnakým významom, opačným významom alebo s rovnakou formou a odlišným významom;
- rozoznávanie nezmyselných slov, slovných spojení vo vete – oprava významu vety;
- dokončovanie viet;
- porozumenie ustáleným slovným spojeniam a frázam – obrazné pomenovanie a prenesený význam;
- tvorenie obrázkovo-pojmových máp;
- tvorenie rečových denníkov a slovníkov náročných pojmov v jednotlivých vyučovacích predmetoch;

rozvoj gramatiky (morfológie a syntaxe)

- porozumenie reči na úrovni slov a viet (napr. identifikovať obrázok na základe počutého slova alebo vety, realizovať jednoduchú aj zložitú úlohu podľa inštrukcie);
- tvorenie zmysluplných viet z predložených slov a vyjadrenie logického vzťahu medzi slovami, napr. mama, variť, polievka, hrniec = Mama varí polievku v hrnci. a i.;
- reprodukciu viet – reprodukovanie holej, jednoduchej rozvitej vety, súvetia s postupným zvyšovaním náročnosti;
- určovanie rodov podstatných mien priradovaním ukazovacieho zámena TEN, TÁ, TO k podstatnému menu;
- používanie predložkových väzieb v rôznom kontexte;
- uplatňovanie slovosledu vo vete (správna štylistika vety, prehadzovanie poradia slov vo vete);

rozvoj pragmatickej roviny jazyka

- používanie jazyka v rôznych komunikačných situáciách: modelové hry, kladenie otázok, vykonávanie inštrukcií, komentovanie činností a pod.;
- aplikácia porozumenia zadanej inštrukcie (realizácia jednotlivých úloh na základe počutej inštrukcie, napr. sadni si na zem, postav sa vedľa lavice), alebo na základe piktogramov;
- odpovedanie na otázku (dokázať odpovedať primerane logicky a rýchlo na zadanú otázku);

- uplatňovanie pravidiel vedenia dialógu, konverzácie v skupine (striedanie komunikačných rolí, napr. medzi učiteľom a žiakom, medzi dvoma žiakmi, v skupine);
- udržiavanie témy rozhovoru určitú dobu (postupné zvyšovanie náročnosti a predlžovanie času rozhovoru);
- uplatňovanie spontánnej rečovej produkcie;
- opisovanie situačného obrázka;

rozvoj naratív (rozprávačských schopností)

- rozprávanie príbehu, rozprávky podľa osnovy (obrázky, otázky) s rešpektovaním dejovej postupnosti;
- reprodukovanie počutého príbehu, rozprávky, počutej udalosti (aj s časovým odstupom);
- dokončenie príbehu, vymýšľanie záveru príbehu;

rozvoj gramotnosti

- uvedomovanie si vzťahu medzi hovorenou a písanou rečou;
- aplikovanie číselných a matematických pojmov (viac, menej, rovnako....) a vzťahov medzi nimi v hovorenej a písanej reči.

Vyučujúci predmetu ILI (spravidla školský logopéd) na začiatku školského roka na základe vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie, svojej vlastnej vstupnej logopedickej diagnostiky alebo rediagnostiky a zvolených logopedických terapeutických metód a postupov vypracuje individuálny plán (postup) logopedickej terapie pre každého žiaka na určité obdobie. Individuálny plán logopedickej terapie je postup vedúci k splneniu cieľov terapie v jednotlivých jazykových rovinách a iných oblastiach rozvoja – primerane komunikačným, vývinovým a kognitívnym schopnostiam žiaka. Vyučujúci zvolí komunikačné formy podľa potrieb konkrétneho žiaka. Vyučujúci prepája obsahy v rámci predmetu ILI s obsahom ostatných vyučovacích predmetov, pomáha žiakovi vysvetliť inštrukcie z učebníc, či zadaní z rôznych vyučovacích predmetov.

Školský logopéd pracuje so žiakmi individuálne. S ostatnými žiakmi triedy v tom čase pracuje iný pedagóg podľa pokynov logopéda.